

Preek 26-06-2016

2^e Zondag van de zomer – 1Kon. 19,19-21, Lucas 9,51-62
Referendum

Gemeente van de Levende,

Je zou het kunnen beschouwen als een soort mini- referendum. Met als inzet de gezamenlijke gang naar Jeruzalem:

Zullen we samen op weg gaan... of niet – ja, of nee?

Bent u voor, of bent u tegen?

Ga je mee, of niet?

Eén van de omstanders stemt voor – al weet die niet echt waar zij/hij 'ja' op zegt. Twee anderen stemmen tegen. Niet dat ze principieel tegen zijn, maar ze hebben beiden eerst iets anders te doen. Nadat de stemmen geteld waren bleek 33% vóór, en 66% tegen. De gezamenlijke reis gaat niet door.

Goede mensen, u bent vast niet naar de kerk gekomen om hier samen het Brexit-referendum te analyseren. Laat staan om nu mijn analyse van het Brexit-referendum te horen: wat zegt de dominee ervan?... Zou u dáár vanmorgen voor gekomen zijn, dan zou ik u helaas niet veel te melden hebben gehad, omdat ik mijn verwarring bepaald nog niet te boven ben. Maar ook zonder dat lijkt mij de de Brexit niet een echt thema voor een preek.

Maar anderzijds... ging het in álle huisbezoeken van de afgelopen week, én ook nog eens in de twee gesprekskringen in twee verzorgingstehuizen toch híerover. En niet omdat ík het thema aan de orde stelde, maar omdat ál mijn gesprekspartners, doorgaans zéér op leeftijd, er zelf over begonnen. Omdat ze zich zorgen maakten. Nee, natuurlijk niet over de Brexit specifiek – bovendien was de uitkomst van het referendum toen nog niet bekend. Maar wel over het hele debat daarom heen.

Over de stemming... nu dan in het debat in het Verenigd Koninkrijk, maar in Nederland kunnen we er ook wat van.

Over het feit dat nota bene immigratie hét centrale thema was geworden in dat debat.

Dat in het publieke debat in Engeland openlijk een appel werd gedaan op xenofobe reflexen in de samenleving – de angst voor vreemdelingen -, dat baarde mijn gesprekspartners van deze week wél zorgen.

Dat onder dit alles de spanningen toenemen: de spanningen ín landen, de spanningen tússten landen, de spanningen tussen bevolkingsgroepen... dát baarde de bezochten van deze week stuk voor stuk echt zorgen.

Eén van de bewoners van het Ariënsstaete nam ons als deelnemers van de gesprekskring daar zelfs mee naar 1 april 1945, toen Enschede werd bevrijd. Hij zong ons het liedje voor dat tóen de Canadese soldaten zongen, zittend op hun tanks: "Money is the root of all evil" (een liedje van de Andrew-sisters – maar het is overigens óók een bijbelcitaat – 1Tim. 6,10 – enigszins gemankeerd).

Mijn gesprekspartners maakten zich zorgen over een verandering die ze waarnemen in de wereld om hen heen. Niet dat ze uit een perfecte wereld kwamen. Het waren stuk voor stuk wél denkende mensen, die heel goed wisten dat er in de wereld van gisteren ook veel mis was - we praten over een generatie die heel bewust de oorlog nog heeft meegemaakt, dus de macht van het kwaad hadden ze meer dan hen lief was ervaren. En toch. Na die oorlog was er iets van diepe hoop gekomen in hun leven.

Natuurlijk was er na de oorlog ook veel onrecht geweest, en egoïsme, maar tegelijk was dat egoïsme altijd bekritiseerd.

Natuurlijk kende ook hún wereld apartheid, racisme en mondiale uitbuiting, maar het kolonialisme was definitief voorbij, en de lijn was 'bevrijding'.

Een groot deel van hun leven had in het teken gestaan van de koude oorlog, maar het militarisme was op de terugweg, en vrede was de norm – meer nog: nóóit meer oorlog!

Natuurlijk kende hun wereld een kloof tussen rijk en arm... maar de klassenmaatschappij van hun jeugd had alle vanzelfsprekendheid verloren. Bescherming van de zwakkeren was daarentegen een vanzelfsprekende morele plicht geworden.

In hun eigen leven hadden ze bevrijding meegemaakt: bevrijding van denken en spreken, bevrijding uit veel te starre man-vrouw-verhoudingen, bevrijding voor je geaardheid.

Als hen de vraag zou zijn gesteld – 'Ga je mee verder op díe weg'... ze zouden stuk voor stuk met 'ja' hebben geantwoord.

En precies op dát punt maakten ze zich zorgen. Want ze hadden het gevoel dat precies dát 'ja' op verlies was komen te staan in het grote publieke debat van onze tijd. In hun zorgen klonk een verloren visioen door. Het

visioen van solidariteit, mondiale solidariteit. Het visioen van sámen, mondiaal sámen. Dat visioen was aan het verdwijnen. Het visioen wordt stemming na stemming meer en meer afgewezen. En waar het visioen verdwijnt... daar verwildert het volk (Spr. 29:18 – en de bijna-woordspeling is puur toevallig). Waar gaat dit heen, dominee? Hoe loopt dit af, dominee? Die zin heb ik méér dan eens mogen horen, in de voorbije week.

Nee, we hebben vanmorgen geen behoefte aan een dominee die het ons wel even vertelt. Maar er moet in de kerk vanmorgen wél iets klinken. Iets van een bemoedigend woord. Een woord, vooral, dat ons helpt iets van richting te vinden in deze ingewikkelde tijd. Een tegenstem! Dáárvor komen we toch naar de kerk? Om hier een stem te horen die ons een weg wijst, en vooral die ons vertrouwen geeft om die weg ook te gaan. Een stem die ons aanspreekt, ons roept – hierheen, deze kant op. Volg mij maar... Wel, we worden vanmorgen op onze wenken bediend: Volg mij, zegt Jezus (vs. 59).

Goede mensen, het Evangelie van vanmorgen maakt tenminste twee dingen duidelijk: a) dat de weg die Jezus zal gaan zéér ingrijpend is. b) En dat navolging bepaald niet vanzelfsprekend is.

In onze doorgaande lezing van het Evangelie naar Lucas zijn wij aangekomen bij een kernmoment. In het eerste vers van de lezing hoorden we dat Jezus 'vastberaden' op weg ging naar Jeruzalem. De weg die hier begint is één doorgaande weg, die het verdere verloop van het Evangelie zal bepalen. Naar Jeruzalem dus. De stad van het aloude goddelijke visioen van vrede en gerechtigheid.

De stad van "dan ruist op alle bergen vrede, heil op de heuvel-top. Hij zal geweldenaars vertreden, maar armen richt hij op..."

De stad van eindeloze solidariteit tussen mensen.

En die stad is niet voor ooit, hier-na, hier-na-nogmaals... maar dat visioen is gericht op onze concrete aarde, op de concrete mensen die jij en ik zijn.

Vastberaden gaat Jezus naar déze stad op weg. Ga je mee? Wil je mij volgen?

Het zal onderweg overigens wel een zeer omstreden visioen blijken. Een visioen dat spanningen oproept. Omdat onderweg allerlei heilige huisjes omver zullen gaan. Alle eigen-belang wordt ontmaskerd en opgeruimd.

Wil je mij nog steeds volgen?

De solidariteit die we zoeken op deze weg zal tot het uiterste op de proef worden gesteld. De weg die hier wordt ingeslagen zal uiteindelijk uitlopen op Golgotha, aan het kruis. Het is de weg van solidariteit tot het einde – en zelfs nog verder – die Jezus hier inslaat.

Willen we hem écht volgen?

Nee, het is niet vanzelfsprekend om nu gelijk 'ja' te antwoorden. Je weet niet waar je 'ja' op zegt. Elk 'ja' dat wij zouden spreken is te snel, te oppervlakkig, zo laat Jezus ons gelijk weten: "De vossen hebben holen en de vogels hebben nesten, maar de Mensenzoon kan zijn hoofd nergens te ruste leggen."

En ook die andere reactie, die tweemaal klinkt in het Evangelie van vanmorgen herkennen we. Die stem van – op zich een goed idee, maar eerst nog even dit. En voor we het weten is Jezus al weer een paar meter verder. Omkijken is niet zijn ding, maar vooral het onze.

Ondertussen veroordeelt hij ons niet om onze aarzeling. Integendeel – waar de leerlingen met hel en verdoemenis dreigen naar de Samaritanen worden juist zij terechtgewezen. Jezus veroordeelt niet. Het Evangelie heeft begrip voor onze aarzelingen.

Maar Jezus zelf blijft niet staan. Vastberaden gaat hij op weg. Naar Jeruzalem. De weg van solidariteit die zich niet laat stoppen, wat er ook gebeurt. De weg van vrede en gerechtigheid, al is het tegen de klippen op. En onderweg blijft hij roepen. Ook vandaag. Volg mij!

Amen